

Lieta C-34/21

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2021. gada 20. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 21. decembris

Prasītāja:

Hauptpersonalrat der Lehrerinnen und Lehrer beim Hessischen Kultusministerium

Piedaloties:

Minister des Hessischen Kultusministeriums kā iestādes vadītājs

Pamatlietas priekšmets

Federālo zemju tiesības pārstāvēt personālu, konkrēti, datu aizsardzības juridiskais pamats, apstrādājot darbinieku datus

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Regulas 2016/679 88. panta interpretācija; LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula, VDAR) 88. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesību normai, lai tā būtu konkrētāks noteikums tiesību un brīvību aizsardzības nodrošināšanai attiecībā uz darbinieku personas datu apstrādi saistībā ar nodarbinātību Regulas (ES) 2016/679 88. panta 1. punkta izpratnē, ir jāatbilst

šādiem noteikumiem izvirzītajām prasībām saskaņā ar Regulas (ES) 2016/679 88. panta 2. punktu?

2) Vai valsts tiesību norma, ja tā acīmredzami neatbilst prasībām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK 88. panta 2. punktu, tik un tā var vēl tikt piemērota?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK, it īpaši 88. pants, 5. pants un 6. panta 1. punkta pirmā teikuma b) un f) apakšpunkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

Hessisches Datenschutz- und Informationsfreiheitsgesetz [Hesenes federālās zemes Datu aizsardzības un informācijas brīvības likums] (turpmāk tekstā – “*HDSIG*”), 23. pants, it īpaši 1. punkta pirmais teikums, kā arī 4. un 5. punkts

Hessisches Beamtengesetz [Hesenes Ierēdniecības likums] (turpmāk tekstā – “*HBG*”), 86. panta 4. punkts

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesību normu izklāsts

- 1 Strīds starp lietas dalībniekiem ir par to, vai, ieviešot mācības straumēšanas režīmā un tiešraidē ar videokonferenču sistēmas palīdzību, līdz ar vecāku atļauju attiecībā uz viņu bērniem vai pilngadīgo skolnieku atļauju ir nepieciešama arī attiecīgā mācībspēka atļauja, vai arī šajā gadījumā notiekošā datu apstrāde ietilpst Hesenes federālās zemes *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmā teikuma piemērošanas jomā, kā arī par jautājumu, vai saskaņā ar piemērojamiem Hesenes federālās zemes personāla pārstāvniecības noteikumiem ir konstatējamas tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanā vai tikai līdzdalības tiesības.
- 2 *HDSIG* 23. pantam un *HBG* 86. pantam atbilstoši valsts likumdevēja gribai ir jābūt konkrētākam noteikumam Regulas 2016/679 (turpmāk tekstā – “*VDAR*”) 88. panta 1. punkta izpratnē.
- 3 *HDSIG* 23. panta 1. punkts, kas atbilst *Bundesdatenschutzgesetz* [Federālā datu aizsardzības likuma] (turpmāk tekstā – “*BDSG*”) 26. panta 1. punktam, ir formulēts šādi:

“Darbinieku personas datus drīkst apstrādāt nodarbinātības attiecību nolūkā, ja tas ir nepieciešams, lai izlemtu par nodarbinātības attiecību

nodibināšanu vai lai pēc to nodibināšanas tās īstenotu, izbeigtu vai pabeigtu, kā arī lai veiktu iestādes iekšējus plānveida, organizatoriskus, sociālus vai personāla pasākumus. Minētais attiecas arī uz tādu darbinieku interešu pārstāvniecības tiesību un pienākumu īstenošanu vai izpildi, kas izriet no likuma vai koplīguma, uzņēmuma vai dienesta vienošanās (koplīgums). Lai atklātu noziedzīgus nodarījumus, darbinieku personas dati var tikt apstrādāti tikai tad, ja dokumentējamas faktiskas norādes pamato aizdomas, ka attiecīgā persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, atrodoties nodarbinātības attiecībās, apstrāde ir nepieciešama tā atklāšanai un darbinieka vai darbinieces aizsargājamās intereses uz apstrādes izslēgšanu, it īpaši, veids un apmērs, ņemot vērā iemeslu, nav nesamērīgs.”

- 4 Šajā kopsakarā ir jānorāda arī uz *HDSIG* 23. panta 4. un 5. punktu. Tajos ir paredzēti šādi:

“(4) Darbinieku personas datu, ieskaitot īpašu kategoriju personas datu, apstrāde nodarbinātības attiecību nolūkā ir pieļaujama, pamatojoties uz koplīgumiem. Šajā ziņā koplīguma pusēm ir jāņem vērā [VDAR] 88. panta 2. punkts.

(5) Pārzinim ir jāveic piemēroti pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti it īpaši [VDAR] 5. pantā izklāstītie personas datu apstrādes principi.”

- 5 *HDSIG* 23. panta 1. punkta likumprojekta pamatojumā tiek izklāstīts, ka *“1. punktā tiek reglamentēts, kādiem mērķiem un ar kādiem nosacījumiem drīkst apstrādāt personas datus pirms nodarbinātības attiecību nodibināšanas, to laikā un pēc to beigšanās, ja tas ir nepieciešams nodarbinātības attiecību mērķiem. Šajā ziņā ir jāatrod tāds samērīgs līdzsvars starp darba devēja interesēm apstrādāt datus un darbinieka vai darbinieces personiskām tiesībām, ar kuru pēc iespējas vairāk tiek ņemtas vērā abas intereses.”*

- 6 Ciktāl *HDSIG* 23. panta 7. punkta otrajā teikumā ir atsauce uz Hesenes tiesību aktiem ierēdniecības jomā, šajā lietā ir jāņem vērā *HBG* 86. panta 4. punkta pirmais teikums. Tajā ir noteikts šādi:

“Darba devējs drīkst vākt personas datus par kandidātēm, kandidātiem, ierēdnēm vai ierēdņiem, kā arī par kādreizējām ierēdnēm un ierēdņiem tikai tad, ja tas ir nepieciešams, lai nodibinātu, īstenotu, izbeigtu vai pabeigtu nodarbinātības attiecības vai lai veiktu plānveida, personāla vai sociālus pasākumus, it īpaši personāla plānošanas un izmantošanas nolūkā, vai ja to atļauj tiesību akts vai koplīgums. [..]”

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, ka *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmais teikums un *HBG* 86. panta 4. punkta pirmais teikums attiecīgi ir tiesību norma, kas ir jāuzskata par konkrētāku noteikumu attiecībā uz darbinieku personas datu apstrādi

saistībā ar nodarbinātību saskaņā ar VDAR 88. panta 1. un 2. punktu, jo VDAR 88. panta 2. punktā izvirzītās prasības nav izpildītas nedz pašā tiesību normā, nedz ar citur attiecīgajā likumā ietvertām tiesību normās izvirzītām papildu prasībām. Tas tāpēc, ka gan *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmajā teikumā, gan *HBG* 86. panta 4. punktā kā juridiskais pamats darbinieku vai attiecīgi ierēdņu datu apstrādei tiek norādīta tikai “nepieciešamība”.

- 8 Saistībā ar jautājumu, ciktāl šo tiesību normu gadījumā ir pieļaujama konkretizācija VDAR 88. panta 1. un 2. punkta izpratnē, valsts judikatūrā, it īpaši darba lietu tiesu judikatūrā, tiek pieņemts, ka *BDSG* 26. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietverta tiesību normu, kas federālajā līmenī atbilst *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietvertajai federālās zemes tiesību normai, var piemērot ne tikai pašām līgumattiecībām, t.i., ne tikai saistībā ar nepieciešamo datu apstrādi kopsakarā ar darba līgumiskajām attiecībām, kas jau ir reglamentēta VDAR 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā, bet arī jebkādām darbībām ar darbinieku datiem.
- 9 VDAR 6. panta 1. punkta f) apakšpunktā tiek izvirzīta prasība, ka apstrāde ir vajadzīga pārziņa vai trešās personas leģitīmo interešu ievērošanai, izņemot, ja datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības, kurām nepieciešama personas datu aizsardzība, ir svarīgākas par šādām interesēm.
- 10 Līdz ar to, veicot jebkādu darbinieku datu apstrādi, kas ir plašāka par tikai nepieciešamo no darba līguma izrietošo datu apstrādi, saistībā ar turpmāko darbinieku datu apstrādi ir jāveic interešu izvērtējums, kas ir plašāks par vienkāršu “nepieciešamību”, kā tā ir reglamentēta *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmajā teikumā vai attiecīgi *HBG* 86. panta 4. punktā. Tas tāpēc, ka ir jālīdzsvaro attiecīgo personu, šajā lietā – darbinieku vai attiecīgi ierēdņu, pamattiesības un pamatbrīvības un pārziņa, šajā lietā – darba devēja, likumīgās intereses.
- 11 Iesniedzējtiesas ieskatā šis izvērtējums valsts transpozīcijas tiesību normās, it īpaši attiecībā uz šajā aplūkoto darbinieku personas datu apstrādi saistībā ar nodarbinātību, nav paredzēts. Citu uzskatu šajā ziņā valsts līmenī pauž *Bundesarbeitsgericht* [Federālā darba lietu tiesa] (turpmāk tekstā – “*BAG*”). *BAG* 2019. gada 7. maija lēmumā apstiprina, ka federālais likumdevējs ar *BDSB* 26. panta 1. punkta pirmo teikumu (kam atbilst šajā lietā analizētais *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmais teikums) ir izmantojis pieļaujamā veidā VDAR 88. pantā ietvertu izņēmuma klauzulu.
- 12 Pretēji *BAG* iesniedzējtiesa uzskata, ka tikai *HDSIG* (atbilst burtiski *BDSG* 26. panta 5. punktam) 23. panta 5. punktā ietvertā norāde, ka pārzinim ir jāievēro it īpaši VDAR 5. pantā izklāstītie principi, neatbilst VDAR 88. panta 2. punktā izvirzītajām prasībām. Tas tāpēc, ka VDAR 5. pantā nav paredzēta īpaša tieši darbinieku pamattiesību un interešu aizsardzība. Šajā ziņā norāde valsts tiesību normā uz VDAR saistībā ar darbinieku datu aizsardzību (*HDSIG* 23. pants vai attiecīgi *BDSG* 26. pants) nepalīdz.

- 13 Tāpēc iesniedzējtiesas ieskatā VDAR 88. panta 2. punkts nav ticis transponēts valsts tiesību normās. Atbilstoši šim 2. punktam konkrētākiem dalībvalstu noteikumiem, šajā lietā – *HDSIG* 23. panta 1. punktā (vai attiecīgi federālajā līmenī *BDSG* 26. panta 1. punkts) un *HBG* 86. panta 4. punktā, ir jāietver piemēroti un konkrēti pasākumi nolūkā aizsargāt datu subjekta cilvēka cieņu, leģitīmās intereses un pamattiesības, jo īpaši attiecībā uz apstrādes pārskatāmību, personas datu nosūtīšanu uzņēmumu grupas vai uzņēmējsabiedrību grupas, kas iesaistīta kopīgā saimnieciskā darbībā, ietvaros un uzraudzības sistēmām darba vietā. Taču tikai “nepieciešamības” principa ietveršana valsts transpozīcijas tiesību normās nav VDAR 88. panta 2. punktā ietveto prasību konkretizācija.
- 14 Lai gan likumdevējs šajā ziņā ir principā atzinis un ņēmis vērā VDAR 88. panta 2. punktu, pieprasot tā ievērošanu saistībā ar koplīgumiem, tas nav nedz pašā likumā, nedz attiecīgo likuma noteikumu pamatojumā analizējis vai attiecīgi izpildījis šo 2. punktā ietveto prasību uzskaitījumu.
- 15 Uzskats, ka valsts tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka pārzinim ir jāņem vērā VDAR 88. panta 2. punkts saistībā ar tajā minētajām prasībām, nav pamatota tiktāl, ciktāl regulā tiek pieprasīts, ka tiesību normas pat to darbības jomā ietver piemērotus un konkrētus pasākumus nolūkā aizsargāt datu subjekta cilvēka cieņu, leģitīmās intereses un pamattiesības, kas aptver arī uzraudzības sistēmas darba vietā. Attiecīgi VDAR 88. panta 2. punktā tiek pieprasīts, ka valsts likumdevējs to ņem vērā attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā, un tā nav tikai tiesību norma, kuru valsts tiesību normas piemērotājam ir jāņem vērā papildus. Tas tāpēc, ka tiesību normas piemērotājs nav VDAR 88. panta 2. punkta adresāts.
- 16 Šajā sakarā iesniedzējtiesa arī neatzīst, ka VDAR 88. panta 1. punkts, lasot to kopā ar *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmo teikumu, ir *lex specialis* attiecībā pret VDAR 6. panta 1. punkta pirmā teikuma b) apakšpunktu, piemērojot nodarbinātības attiecības, jo VDAR 88. panta 2. punkts acīmredzami kopumā nav ticis ņemts vērā, piepildot *HDSIG* 23. pantu ar saturu.
- 17 Tāpēc iesniedzējtiesai rodas jautājums, vai *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmais teikums un *HBG* 86. panta 4. punkts – ņemot vērā arī citus attiecīgā likuma noteikumus – atbilst VDAR 88. panta 1. un 2. punktā izvirzītajām prasībām, vai attiecīgi, vai tiesību normas var piemērot, lai gan tās neatbilst šīm prasībām.
- 18 Proti, ja *HDSIG* 23. panta 1. punkta pirmais teikums un *HBG* 86. panta 4. punkts šajā lietā nav personas, kas piedalās lietā, plānoto pasākumu, lai apietos ar darbinieku datiem videokonferenču sistēmās, juridiskais pamats, šāds juridiskais pamats būtu jārada. Šāds juridiskais pamats varētu būt koplīguma noslēgšana starp lietas dalībniekiem saskaņā ar *HDSIG* 23. panta 4. punktu.